

תיקון לקיצוץ תחום

עבור בררה חד-משתנית ועבור בררה רב-משתנית:
השוואה בנתונים הדמייתיים ובנתונים אמפיריים

תמר קנת-כהן, דביר קלפר, אליוט טורוול
מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

בעיית קיצוץ התחום

- ✓ אנו מתעניינים בתוקף הניבוי של כלי מיון בקרב המועמדים,
- ✓ אך יכולים לחשבו רק בקרב אותם מועמדים שהתקבלו והתחילו ללמוד.
- ✓ בשל תהליך הבררה, טווח הציונים בקרב הלומדים הוא מצומצם יותר, מה שמקטין את מקדם התוקף הנצפה (Pearson, 1903).
- ✓ כדי לאמוד את מקדם התוקף האמתי משתמשים בתיקון סטטיסטי – תיקון לקיצוץ תחום.

תיקון לקיצוץ תחום של המתאם בין x_1 ל- γ עבור שלושה תהליכי בררה

שימוש במאל"ו	משתמשים בנוסחה של תיקון עבור:	הבררה התבססה על:	
עד 1999	בררה חד-משתנית במקרה הדו-משתני Gulliksen, 1987, Chap. 11	X_1	1
כיום	בררה חד-משתנית במקרה התלת-משתני Gulliksen, 1987, Chap. 12	Z	2
האפשרות שנבדקת	בררה רב-משתנית* Gulliksen, 1987, Chap. 13	X_1, X_2	3

למשל:

$\gamma =$ ציון שנה א'

$X_1 =$ הציון הפסיכומטרי

$X_2 =$ ממוצע הבגרות

$Z =$ ציון סכם (צירוף של

X_1 ו- X_2 במשקלות שווים)

*בעבודה זו יישמנו

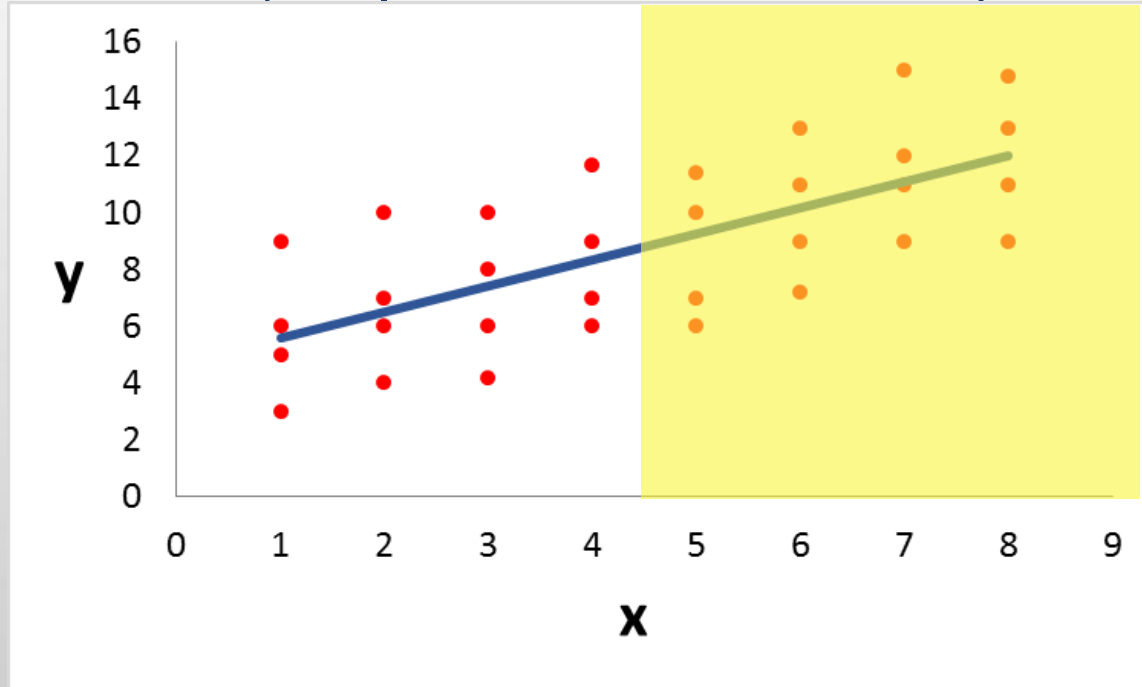
מקרה פרטי של

בררה רב-משתנית

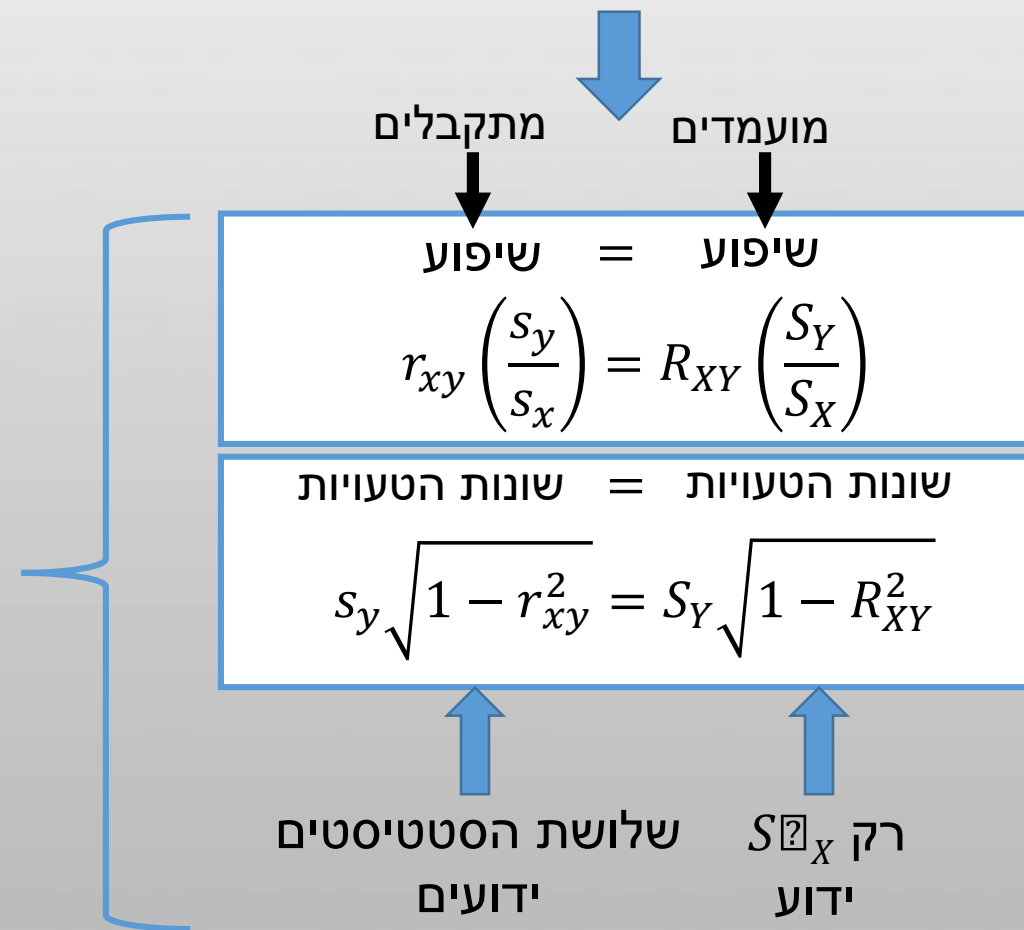
דה – מיסטיפיקציה של התיקון לקיצוץ תחום

במקרה הפשוט (בררה חד-משתנית במקרה הדו-משתני)

הקשר באוכלוסיית המועמדים בין x ל-y

- הנחות על הקשר באוכלוסיית המועמדים בין x ל-y:
- לינאריות
- הומוסקדסטיות (שונות הטעויות סביב הקו קבועה)

2 משוואות בשני נעלמים:

$$R_{XY} = \text{המתאם בין } x \text{ ל-} y \text{ באוכלוסיית המועמדים}$$

$$S_Y = \text{סטיית התקן של } y \text{ באוכלוסיית המועמדים}$$

חלק א' – הדמיה

שיטה

72 מדגמי מועמדים: בכל מדגם 1,000 תצפיות, עם ערכים ב-3 משתנים: שני "חזאים" (x_1 ו- x_2) ו"קריטריון" (y).

תהליך
בררה

72 מדגמי מתקבלים

מדגמי המתקבלים נבדלו זה מזה ב-3 גורמים:

יחס הבררה

1. נמוך (0.2)
2. בינוני (0.5)
3. גבוה (0.8)

שיטת הבררה (בררה עפ"י ...)

1. X_1
2. X_2
3. X_1 ו- X_2 במשקלות שווים
4. X_1 ו- X_2 במשקלות של 0.7 ו-0.3 בהתאמה
5. X_1 ו- X_2 במשקלות של 0.3 ו-0.7 בהתאמה
6. הגבוה מבין X_1 ו- X_2
7. 30% עפ"י X_1 והיתר במשקלות שווים
8. 30% עפ"י X_2 והיתר במשקלות שווים

מתאמי החזאים עם הקריטריון במועמדים

1. דומים (שניהם 0.4)
2. שונים (0.3 ו-0.5)
3. שונים מאוד (0.2 ו-0.6)

מכפלת ערכי שלושת הגורמים ($3 \times 8 \times 3$) הניבה את 72 התנאים שאפיינו את מדגמי המתקבלים השונים.

עבור כל אחד מ-72 התנאים נעשו 100 חזרות.

עיבוד הנתונים (עבור כל אחד משני החזאים)

✓ בכל אחת מ-100 החזרות של כל תנאי:

- נבנה מדגם מועמדים ונעשתה בררה
- חושב מתאם בין החזאי לקריטריון בקרב המתקבלים ("נצפה")
- המתאם תוקן לקיצוץ תחום בשתי השיטות (נוסחאות בדוח)
- חושבה הסטייה (באחוזים) בין כל מתאם* למתאם במועמדים

✓ בכל תנאי: עבור כל מתאם חושב ממוצע של הסטיות מעבר ל-100 החזרות של התנאי. זוהי ההטיה באומדן המתאם בתנאי הנדון.

✓ מעבר לתנאים: עבור כל מתאם חושב ממוצע הערך המוחלט של ההטיה.

7

* 1 נצפה ו-2 מתוקנים

תוצאות

ההטיה* באומדן המתאם בין חזאי לקריטריון במועמדים

X_2 (התוקף הגבוה יותר)			X_1 (התוקף הנמוך יותר)		
תיקון רב-משתני	תיקון חד-משתני	נצפה	תיקון רב-משתני	תיקון חד-משתני	נצפה
0.8	7.9	26.3	1.6	12.2	74.0

אומדן של פרמטר נחשב למצוין אם ההטיה היא בטווח של $\pm 5\%$ ולסביר אם ההטיה היא בטווח של $\pm 10\%$ (Hoogland & Boomsma, 1998).

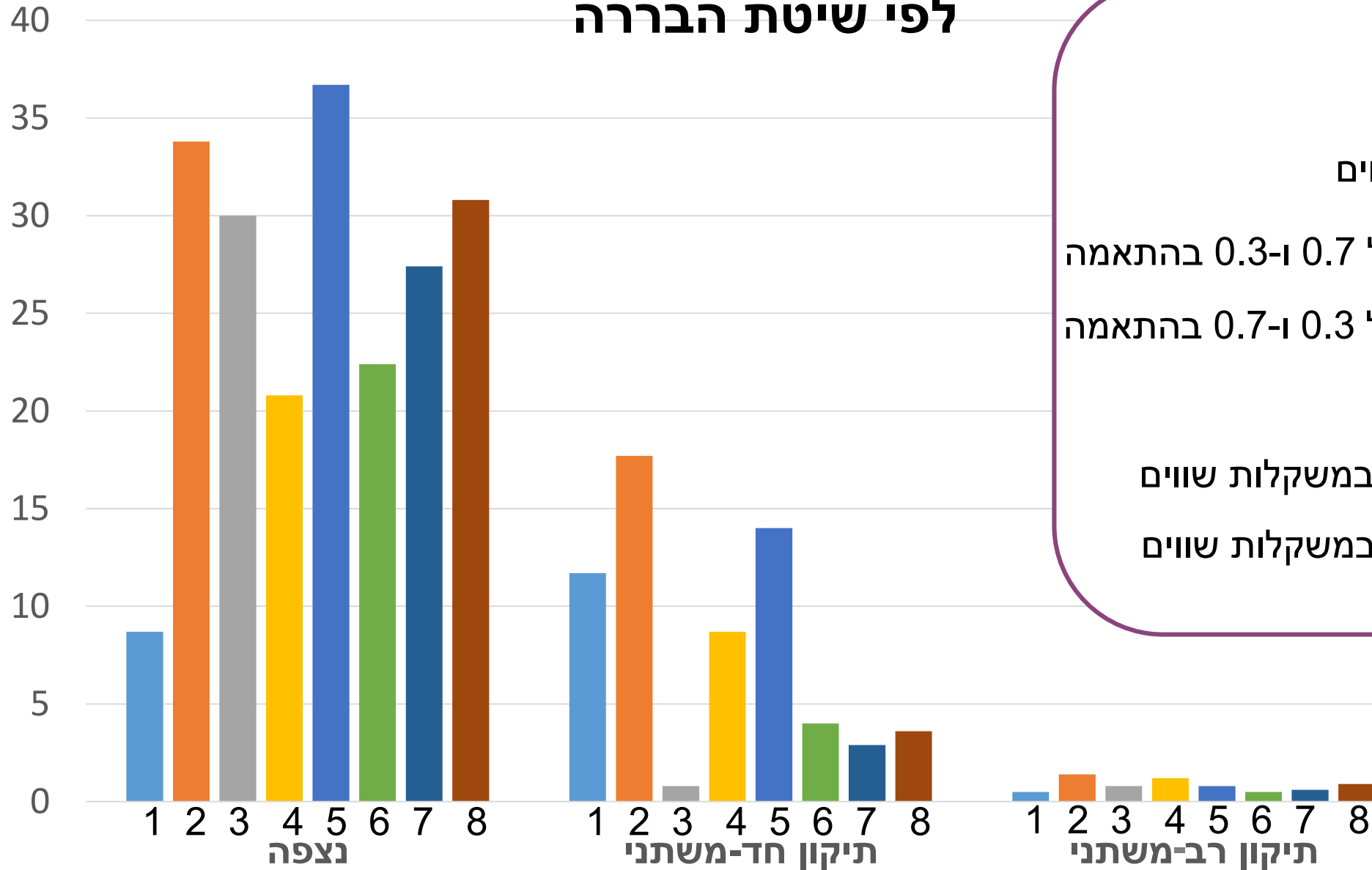
תזכורת: ההטיה מוגדרת כ- $\%$ הסטייה מהמתאם האמתי

*ממוצע הערך המוחלט של ההטיה
– (MAPE = Mean Absolute Percentage Error) –
מעבר לכל התנאים

ההטיה באומדן המתאם בין חזאי (x_2) לקריטריון במועמדים

לפי שיטת הבררה

- 1. X_1
- 2. X_2
- 3. X_1 ו- X_2 במשקלות שווים
- 4. X_1 ו- X_2 במשקלות של 0.7 ו-0.3 בהתאמה
- 5. X_1 ו- X_2 במשקלות של 0.3 ו-0.7 בהתאמה
- 6. הגבוה מבין X_1 ו- X_2
- 7. 30% עפ"י X_1 והיתר במשקלות שווים
- 8. 30% עפ"י X_2 והיתר במשקלות שווים

שיטה

חושבו מקדמי התוקף של כלי המיון, מתוקנים לקיצוץ תחום בשתי השיטות, בקרב 98,926 תלמידי שנה א' באוניברסיטאות ממחזורים תשס"ח (2007/08) עד תשע"ב (2011/12).

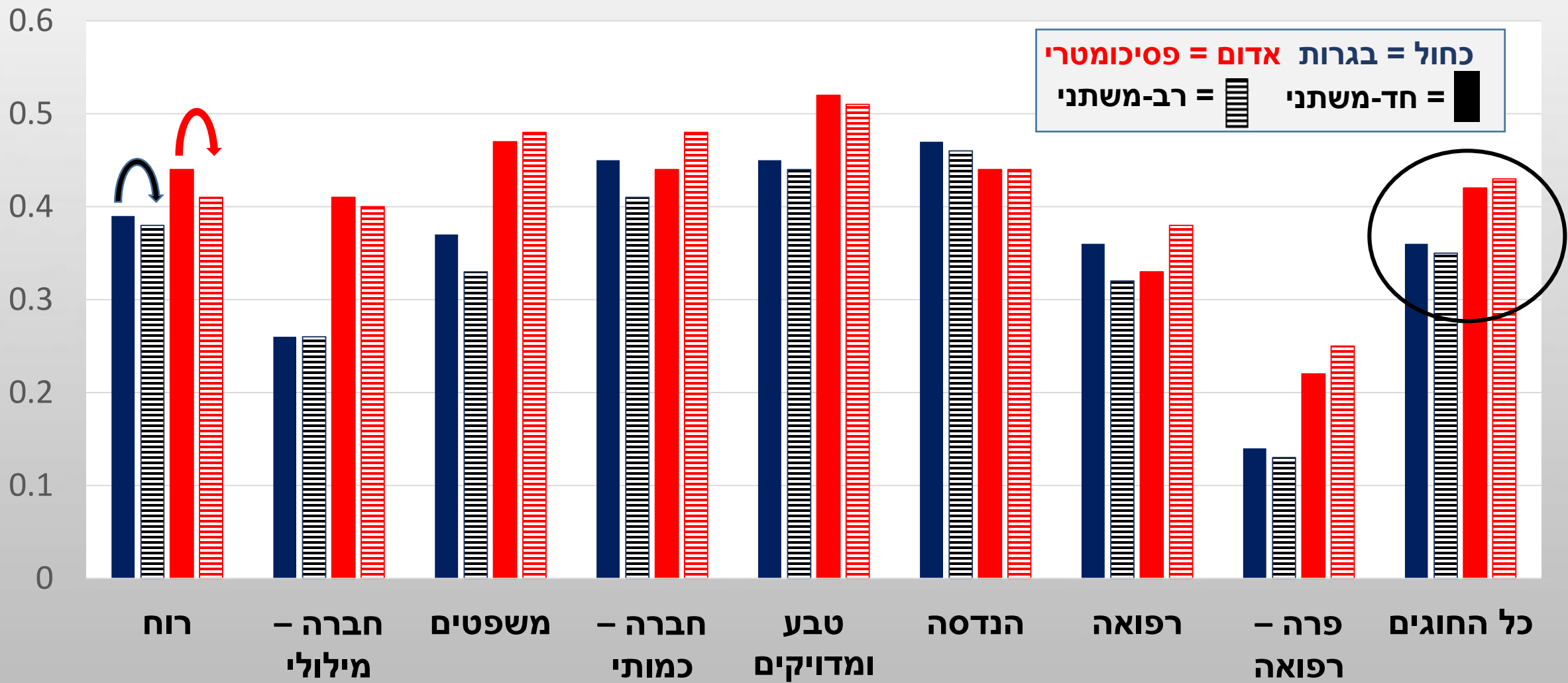
הנחות על הבררה ומידע נדרש מרמת המועמדים בשתי שיטות התיקון לקיצוץ תחום

תיקון רב-משתני	תיקון חד-משתני	
הציון הפסיכומטרי וממוצע הבגרות	ציון סכום, שמחושב כצירוף של הציון הפסיכומטרי וממוצע הבגרות במשקלות שווים	הנחה על הבררה ("הבררה התבססה על...")
<ul style="list-style-type: none"> • שונות הציון הפסיכומטרי • שונות ממוצע הבגרות • השונות המשותפת של ממוצע הבגרות ושל הציון הפסיכומטרי 	<ul style="list-style-type: none"> • שונות ציון הסכום 	מידע נדרש מרמת המועמדים

כאומדים לשוניות ברמת המועמדים השתמשנו בממוצעים המשוקללים של השוניות בקרב המועמדים לכל אחד מחוגי הלימוד במחזורי תשנ"ב ותשנ"ג.

תוצאות

מתאמים בין ממוצע הבגרות והציון הפסיכומטרי ובין ציון שנה א'
מתוקנים לקיצוץ תחום בשתי שיטות

הדמיון בממצאים האמפיריים עשוי לנבוע מכך ש-

✓ ההנחה שעומדת בבסיס התיקון החד-משתני היא נכונה.

או:

✓ שתי השיטות טועות (במידה דומה): התיקון החד-משתני פגיע יותר להפרת ההנחה על תהליך הבררה, והתיקון הרב-משתני רגיש יותר לעובדה שאנחנו משתמשים בקירוב לפרמטרים האמיתיים באוכלוסיית המועמדים (צריך 3 פרמטרים לעומת 1).

סיכום ומסקנות

✓ כאשר הפרמטרים של אוכלוסיית המועמדים ידועים, התיקון החד-משתני עדיף.

✓ מה קורה לשתי השיטות כאשר הפרמטרים של אוכלוסיית המועמדים לא ידועים במדויק? בקרוב!

✓ יישום התיקון הרב-משתני במקרה הכללי: הדגמה בצירוף קוד SAS – בהמשך

TO BE CONTINUED...

✓ “The correction formulas are only as good as ... the underlying assumptions” (Bobko et al., 2001).

תודה על ההקשבה